

Eero Junkkaala 13.9.2000

Evankeliumin julistaminen 2000-luvulla

Vain kaksi on tarpeen

Julistamisessa on vain kaksi sääntöä: sanoman on oltava Raamatun mukainen, ja se on kyettävä soveltamaan kulloisellekin kuulijakunnalle oikealla tavalla.

Jos sanoma on oikea, mutta mitoitettu väärälle kuulijakunnalle, se ei mene perille.

Jos kuulijat on otettu huomioon, mutta sanoma puuttuu, julistuksesta ei ole mitään hyötyä.

2000-luvulla Raamattu on sama kuin aina ennenkin, mutta ihminen ja erityisesti hänen elinympäristönsä ovat jossain määrin erilaisia kuin edellisillä vuosituhsilla. Julistajan on nähtävä paljon vaivaa ja pyrittävä oppimaan molempia mahdollisimman hyvin.

Hyvään Raamatun tuntemiseen kuuluu myös hyvä kristillisen dogmatikan tuntemus, jotta kyetään erottamaan oleellinen epäoleellisesta. Tässä tulee avuksi luterilaisuuden kirkas ydin: jumalattoman vanhurskauttaminen Raamatun keskuksena.

Ihmisten tuntemiseen tarvitaan psykologista viisautta ja elämäkokemusta. Sielunhoitotyö ja elävän elämän kohtaaminen auttavat ymmärtämään, missä ihmiset tänään ovat. Lisäksi tarvitaan tämän ajan ilmiöiden tuntemista, vaikka kaikesta ei tarvitsekaan olla omia kokemuksia. Myös taide heijastelee ajan ilmiöitä.

Onnistuisivatko Luther, Ruotsalainen, Laestadius ja Muroma tänään?

Aivan epäilemättä onnistuisivat, sillä he osaisivat soveltaa sanomansa ja julistustapansa tämän päivän tilanteeseen sopivaksi, kuten he tekivät omana aikanaan. Sen sijaan heidän saarnojensa pitäminen sellaisenaan herättäisi tänään enemmän hilpeyttä kuin vakavasti ottamista. Kielikuvat ovat muuttuneet, julistustyö on tullut paatoksellisesta keskustelevammaksi ja ihmisten luoksepääseminen edellyttää entistä hienotunteisempaa

lähestymistä.

Tapani Ruokanen arvioi Paavo Ruotsalaisen julistusta näin: "Kuulijoidensa ahdistukset Paavo tunsu omakohtaisesti. Näin puheet eivät olleet niinkään opillista selitystä, vaikka Paavo oli tarkka opista, vaan ihmisten sielujen hoitoa. Hän maalasi seuraväen eteen heidän oman todellisuutensa niin hyvin, että jokainen tunnisti siinä itsensä. Sen jälkeen hän kuvasi Jumalan todellisuutta ja sovitteli näitä kahta."

Paavon puheet ja käyttäytyminen olivat kuitenkin talonpoikaismaisen yksinkertaista, jopa karkeaa. Kun hän havaitsi toisissa ulkokultaisuutta, hän lisäsi karkeutta entisestään. Tätä kuvaa tilanne, jossa Paavo Ruotsalainen tapasi Margareetta Högmännin ja havaitsi tämän ulkokultaiseksi. Margareetan kysymykseen "Montako ryyppyä viinaa olet tänä päivänä ryyppänyt?" Paavo vastasi: "Mene helvettiin! Perkelettäkö se sinulle kuuluu! Luuletko sinä olevasi minun rippi-isäni? Sinun kukkarostasiko minun ryyppyne kuluvat!"

Lutherin puheista löydämme myös rajuja yleistyksiä ja äärimmäisen voimakkaita ja karkeita ilmaisuja. Laestadius ja Muroma olivat hekin loistavia puhujia luonnon- ja ihmisläheisine esimerkkeineen. Näiden suurten julistajien tyyli oli oman aikansa huippua ja kosketti sen ajan kuulijaa. Tänä toistettuna se on auttamattomasti vanhentunut. Meidän on tavoitettava sama uskollisuus Jumalan sanalle ja elämän maku, mutta siirrettävä se oman aikamme kielelle ja elinympäristöön.

Mitä kuulija tänään odottaa?

Tänään kuulija tekee mielessään puhujalle kaksi kysymystä:

1. Onko puhuja tavallinen ihminen?
2. Elääkö hän itse sanomansa todeksi?

Kuulija ei niinkään kysy, onko puhuja lahjakas julistaja, hallitseeko hän koko dogmatiikan, onko hänen suomenkielensä viimeisteltyä ja virheetöntä, käyttääkö hän osuvia vertauksia tai kielikuvia. Hän etsii ihmisen kasvoja ja Kristuksen kasvoja. Hän odottaa kuulevansa riittävän tavallisella kielellä puhuttua Jumalan sanaa, jolla on kosketuskohta hänen elämänsä.

Hyvän puheen tulisi koskettaa kuulijaa sekä älyllisellä että tunnetasolla. Siinä saisi olla elementtejä, jotka haastavat miettimään ja joita ei ole pureskeltu liian valmiiksi. Voi miettiä, mitkä ovat vaikeimmat mahdolliset kysymykset, joita joku voisi tekstistä esittää. Näiden sanoiksi pukeminen

antaa vaikutelman älyllisestä rehellisyydestä. Puhuja voi myöntää, ettei hänellä ole vastauksia kaikkiin mahdollisiin kysymyksiin. Silti hän voi sekä tehdä niitä kysymyksiä että pohtia niihin mahdollisia vastauksia.

Tunnetasolla liikkuminen tarkoittaa itsensä likoon laittamista, elävän elämän tilanteiden huomioimista, päätöksen välttämistä ja ihmisten arkielämän tasolle pyrkimistä. Tunteet eivät itsessään ole oikeita tai vääriä. Ne kuuluvat elämään ja puhuja saa eläytyä niihin. Hän saa puhua itsestään, kunhan on riittävän rehellinen, eikä korota itseään vahingossakaan toisten yläpuolelle. Alapuolelle saa asettaa, mutta ei kuulijoita mielistellen eikä aliarvioiden.

Olisi tärkeää löytää jokin kosketuskohta nimenomaan tunnetason kysymyksiin. Kuulijoissa on aina joku, jolla on iloa, surua, ahdistusta, masennusta, väsymystä, syrjäytymisen tunnetta tai muita tunteita. Jos puhe antaa pienenkin liittymäkohdan näihin, syntyy tarttumapinta kuulijan elämään. Silti on varottava fraseologian omaisesti toistelemasta tiettyjä tunteiloja vain pelkän kontaktin saamisen toivossa.

Kuulijoiden pohdintaa tai tunteita ei saa koskaan aliarvioida. On varottava lauseita, jotka aiheuttavat tällaista aliarvioimista. Eräs pastori sanoi, että maallikoille pitäisi keksiä muitakin aktiviteetteja kuin panna punasteleva seurakuntalainen lukemaan tekstiä kirkon edessä. Tällainen kevyt heitto loukkaa kuulijoita, koska moni heistä saattaisi punastua yleisön edessä ja silti tehtävä voitaisiin kokea hyvin merkittävänä.

Ei myöskään pidä yliarvioida sanomalla "niin kuin kaikki tietävät", sillä aina voi olla joku, joka ei tiedä.

2000-luvun alun erityispiirteitä

Meidän aikaamme voitaisiin luonnehtia mm. seuraavilla käsittepareilla:

IN

- psykologia
- tunne
- mietiskely
- Raamatun kertomukset
- kysely
- persoonallinen
- yhteys
- hyvä elämä
- terveys ja menestys
- oma menestys

OUT

- teologia
- oppi
- opetus
- Raamatun auktoriteetti
- vastaaminen
- yleiset periaatteet
- johtajuus
- perisynti
- sairaus ja vajavaisuus
- uhrautuminen

- uskonto
- Jeesus esikuvana
- "jokaisella oma totuus"
- jälleensyntyminen
- eksklusiivinen kristinuskko
- Jeesus sovittajana
- "vain yksi totuus"
- uudestisyntyminen

Mitä tämä merkitsee julistamisen kannalta?

Julistajan on tärkeää ymmärtää ja ottaa huomioon ajan ilmiöitä ja trendejä. Hän voi perustella asioita psykologisesti, ilmaista ja ottaa huomioon tunteita, kertoa Raamatun kertomuksia, asettua itse kyselijäksi, olla persoonallinen, vedota ihmisten haluun kohti hyvää elämää, terveyttä ja menestystä ja liittyä ihmisen uskonnolliseen etsintään. Tämän kaiken voi tehdä lipsumatta ihmisten mielistelyyn tai epäaitouteen. Kaikki tämä on todellista elämää ja sen huomioonottaminen on lähimmäisen huomioonotamista eli rakkautta. Rakkaus on kekseliäs ja tulee lähelle ihmistä.

Samalla julistajalle on tärkeää olla tietoinen siitä, että tämä ei riitä. Hänen on tuotava psykologian lisäksi sanomaansa teologiaa ja tunteen lisäksi on kerrottava kristillisen opin pääsisältö. Kuulijoiden tulee havaita, että Raamattu on puhujalle auktoriteetti. Hän ei ainoastaan kysele vaan myös vastaa. Hän paljastaa ihmisen perisyntin ja tarjoaa Jeesusta ainoana sovittajana ja pelastustienä.

Mitä tänään on julistettava?

On julistettava Kristusta. Hän on viime kädessä kaiken julistuksen keskus. Mutta siinä juuri on julistamisen vaikeus. Sanoma ei välttämättä tule oikeaksi tai mene perille toistamalla tuttuja lauseita kristinuskon perusasioista. Kuulijan on jouduttava sanoman puhuttelemaksi. Se on tuotava hänen eteensä sillä tavalla, että hän ei pääse alta pois. Se on tuotava elävänä ja tuoreena, henkilökohtaisena ja koskettavana.

Kristuksen julistaminen merkitsee lain ja evankeliumin julistamista. Jeesuksen elämä on meille esikuva eli lakia, ja hänen kuolemansa on meille sovitus eli evankeliumia. Lain julistuksen on viitoitettava tietä hyvään elämään ja samalla osoitettava kuulijalle, että laki ajaa ehdottomuudessaan hänet umpikujan. Evankeliumin on oltava täysin edellytyksetöntä ja tuotava täysi lohdutus ja anteeksiantamus kuulijalle. Emme vain esittele Kristusta vaan julistuksemme tuo hänet kuulijoiden luo.